

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 3/20

Luksemburg, 14 stycznia 2020 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-641/18
LG / Rina SpA i Ente Registro Italiano Navale

Rzecznik generalny Maciej Szpunar zaproponował Trybunałowi Sprawiedliwości, by ten orzekł, iż krewni ofiar oraz pasażerowie ocaleni z katastrofy statku pływającego pod banderą panamską mogą wytoczyć przed sądami włoskimi powództwo odszkodowawcze przeciwko włoskim organom odpowiedzialnym za certyfikację i klasyfikację tego statku

W dniu 3 lutego 2006 r., na wodach międzynarodowych Morza Czerwonego, doszło do katastrofy statku *Al Salam Boccaccio 98* pływającego pod banderą panamską, w której zginęło ponad tysiąc osób.

W 2013 r. pasażerowie ocaleni z katastrofy i krewni ofiar wytoczyli powództwo przed Tribunale di Genova (trybunałem w Genui, Włochy), wnosząc w nim o zasądzenie od Rina SpA i Ente Registro Italiano Navale – podmiotów z siedzibą w Genui (Włochy) – odszkodowania z tytułu szkód majątkowych oraz zadośćuczynienia. Podnoszą oni w szczególności, że dokonane przez pozwane czynności w zakresie certyfikacji i klasyfikacji statku¹ były przyczyną katastrofy.

Rina SpA i Ente Registro Italiano Navale twierdzą, że działały z upoważnienia suwerennego państwa, Republiki Panamy, i powołują się na immunitet jurysdykcyjny.

W tym kontekście Tribunale di Genova zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy powinien odmówić rozpoznania powództwa, stwierdzając brak swojej jurysdykcji z uwagi na podniesiony przez pozwane zarzut związany z posiadaniem przez nie immunitetu jurysdykcyjnego, czy też powinien on zastosować rozporządzenie Bruksela I² i oprzeć swoją jurysdykcję o zasadę właściwości sądu, w którego okręgu właściwości znajduje się miejsce zamieszkania, względnie siedziba pozwanego podmiotu.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Maciej Szpunar stwierdził, po pierwsze, że pytania prejudycjalne są dopuszczalne, nawet jeśli jedna ze stron powołuje się na swój immunitet, ponieważ **Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy w szczególności do dokonywania wykładni rozporządzenia Bruksela I**³.

¹ Czynności klasyfikacji polegają na wydaniu certyfikatu klasy, potwierdzającego, że statek morski jest skonstruowany zgodnie z zasadami odnoszącymi się do danej klasy i utrzymany w stanie zgodnym z tymi zasadami. Uzyskanie wspomnianego certyfikatu stanowi warunek wstępny uzyskania certyfikacji statutowej, dokonywanej przez państwo bandery, względnie w jego imieniu, przez upoważniony do tego podmiot. Certyfikacja statutowa poświadcza, iż statek spełnia wymogi wynikające z konwencji międzynarodowych zawartych w dziedzinie bezpieczeństwa morskiego i zapobiegania zanieczyszczeniu mórz.

² Rozporządzenie Rady (WE) z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4 s. 42; sprostowanie Dz.U. 2007, L 174, s. 28; Dz.U. 2009, L 311, s. 35). Rozporządzenie to zostało uchylone przez rozporządzenie Bruksela Ia, a mianowicie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2012, L 351, s. 1). Niemniej jednak do rozpatrywanego sporu zastosowanie znajduje w dalszym ciągu rozporządzenie Bruksela I.

³ Wyroki Trybunału: z dnia 15 lutego 2007 r. w sprawie C-292/05, Lechouritou (zob. komunikat prasowy nr 15/07) i z dnia 19 lipca 2012 r. w sprawie C-154/11, Mahamdia (zob. komunikat prasowy nr 103/12).

Rzecznik generalny przypomniał następnie orzecznictwo Trybunału⁴, w myśl którego uznawany przez prawo międzynarodowe immunitet jurysdykcyjny państw nie ma charakteru absolutnego. Jest on mianowicie ogólnie uznawany w sytuacjach, w których spór dotyczy czynności podejmowanych w ramach wykonywania władztwa publicznego. Jest on natomiast wyłączony w przypadku czynności do tej kategorii czynności nienależących. Rzecznik generalny wskazał, że **prawo międzynarodowe nie wyklucza ustanowienia przez prawodawców przepisów jurysdykcyjnych mających zastosowanie do sporów, w których jedna ze stron powołuje się na immunitet jurysdykcyjny**. Prawo międzynarodowe wymaga natomiast, **aby jurysdykcja nie była wykonywana wobec takiej strony sporu wbrew jej woli**.

Rzecznik generalny stwierdził, że zakres zastosowania rozporządzenia Bruksela I obejmuje spory w sprawach cywilnych i handlowych. Z zakresu tego są zaś wyłączone w szczególności sprawy podatkowe, celne i administracyjne oraz sprawy dotyczące odpowiedzialności państwa za działania podejmowane w ramach wykonania władztwa publicznego⁵. W konsekwencji powództwa odszkodowawcze są co do zasady objęte zakresem wspomnianego rozporządzenia. **Jeżeli jednak działanie powoływane jako podstawa odpowiedzialności odszkodowawczej stanowi przejaw sprawowania władztwa publicznego z uwagi na wykonywanie prerogatyw wykraczających poza zakres przepisów powszechnie obowiązujących w stosunkach między jednostkami, dotyczący tego działania spór jest wyłączony z zakresu pojęcia „spraw cywilnych i handlowych”, a zatem z zakresu zastosowania rozporządzenia Bruksela I.**

W dalszej kolejności rzecznik generalny zbadał, czy czynności klasyfikacji i certyfikacji stanowią takiego rodzaju przejaw władztwa publicznego. Jednak fakt, że czynności te były dokonywane z upoważnienia państwa, na jego rachunek i w jego interesie, względnie są podejmowane w ramach wywiązywania się ze zobowiązań międzynarodowych ciążących na tym państwie, nie powoduje zatem wyłączenia możliwości zastosowania rozporządzenia Bruksela I. Rzecznik generalny stwierdził w szczególności, że administracja panamska delegowała na wspomniane podmioty dokonywanie działań o charakterze technicznym. W związku z tym **czynności klasyfikacji i certyfikacji nie mogą być uznane za wynikające z wykonywania prerogatyw władzy publicznej**⁶. W konsekwencji powództwo odszkodowawcze wytoczone przeciwko podmiotom dokonującym opisanych czynności jest objęte zakresem zastosowania rozporządzenia Bruksela I.

Rzecznik generalny przeanalizował następnie wpływ zarzutu dotyczącego posiadania immunitetu jurysdykcyjnego na wykonywanie jurysdykcji przez sądy krajowe w świetle prawa międzynarodowego. **Rzecznik generalny uściślił, że Trybunał jest właściwy do dokonywania wykładni prawa międzynarodowego w zakresie, w jakim może ono mieć wpływ na wykładnię prawa Unii**. Rzecznik generalny stwierdził w związku z tym, że **brak jest jednoznacznej normy zwyczajowego prawa międzynarodowego – to znaczy rzeczywistej praktyki postrzeganej jako wiążąca norma**⁷ – pozwalającej podmiotom dokonującym czynności kwalifikacji i certyfikacji, takim jak pozwane w badanej sprawie, na powołanie się na immunitet jurysdykcyjny państwa w okolicznościach takich jak zaistniałe w badanej sprawie.

⁴ Wyrok w sprawie *Mahamdia*, przywołany w przypisie nr 3 powyżej.

⁵ Ta ostatnia hipoteza, wyraźnie przewidziana w rozporządzeniu Bruksela Ia (zob. przypis nr 2), została sformułowana przez Trybunał już na etapie obowiązywania rozporządzenia Bruksela I.

⁶ Interpretacja proponowana przez rzecznika generalnego jest spójna z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie wspólnych reguł i norm dotyczących organizacji dokonujących inspekcji i przeglądów na statkach oraz odpowiednich działań administracji morskich (Dz.U. 2009, L 131, s. 47), która weszła w życie później w stosunku do wystąpienia okoliczności faktycznych leżących u podstaw sporu w postępowaniu przed sądem krajowym i w związku z tym nie ma zastosowania w sprawie, lecz stanowi w motywie 16, że immunitet „*stanowi prerogatywę, na którą mogą powoływać się jedynie państwa członkowskie, jako na prawo nieodłącznie związane z suwerennością, i która w związku z tym nie może być delegowana*”.

⁷ Norma zwyczajowego prawa międzynarodowego istnieje w szczególności wówczas, gdy istnieje rzeczywista praktyka, której towarzyszy *opinio iuris*, to znaczy postrzeganie tej normy jako prawa. Dyrektywy prawa Unii, a nawet motywy tych dyrektyw, przyczyniają się do kształtowania norm międzynarodowego prawa zwyczajowego lub nadawania im wyrazu.

Na wypadek gdyby Trybunał nie podzielił opinii rzecznika generalnego, zauważył on, że przepisy rozporządzenia Bruksela I należy interpretować jako gwarantujące dostęp do sądu⁸ z poszanowaniem prawa międzynarodowego, podczas gdy immunitet jurysdykcyjny dostęp ten ogranicza. Na ogół ograniczenie to, uzasadnione celem związanym z poszanowaniem dobrych stosunków pomiędzy państwami, nie jest nieproporcjonalne, jeżeli odzwierciedla powszechnie uznawane zasady prawa międzynarodowego w sferze immunitetu państw. Biorąc pod uwagę brak wątpliwości dotyczących rzeczywistego dostępu do sądów panamskich, prawo dostępu do sądu nie stoi na przeszkodzie uznaniu przez Tribunale di Genova immunitetu jurysdykcyjnego Rina SpA i Ente Registro Italiano Navale

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

⁸ Prawo to gwarantuje art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.